

Pensioenrecht

TEKST & COMMENTAAR

**De tekst van de Pensioenwet en overige pensioenregelgeving,
voorzien van commentaar**

Onder redactie van:

M. Dommerholt

senior manager Achmea, divisie Pensioen & Leven, Apeldoorn
bestuurder Pensioenfonds Achmea, Apeldoorn

J.R. Wirschell

principal beleidsadviseur/master pensioenbeleid PGGM, Zeist

Negende druk

 Wolters Kluwer

Deventer 2023

VOORWOORD BIJ DE NEGENDE DRUK

De serie Tekst & Commentaar verschijnt in een iets groter formaat dan voorheen, waardoor de boeken minder lijvig worden. Van de gelegenheid heeft de uitgever gebruik gemaakt om een nieuw, eigentijds omslag te laten ontwerpen. Voor de formule van Tekst & Commentaar hebben deze wijzigingen geen gevolgen.

Voor u ligt alweer de negende druk van Tekst & Commentaar Pensioenrecht. Sinds de eerste druk is het pensioenrecht al twee keer ingrijpend gewijzigd. De eerste ingrijpende wijziging vond plaats per 1 januari 2007 toen de Pensioen- en spaarfondsenwet werd vervangen door de Pensioenwet en het pensioenrecht in feite opnieuw werd gecodificeerd. In deze negende druk is de tweede ingrijpende wijziging verwerkt: de op 1 juli 2023 in werking getreden Wet toekomst pensioenen.

Door de Wet toekomst pensioenen wordt een geheel nieuw pensioenstelsel ingevoerd. De contractvrijheid van werkgever(s) en werknemer(s) bij het aangaan van een pensioenovereenkomst wordt beperkt. Een pensioenovereenkomst moet volgens de nieuwe wettelijke bepalingen een (vorm van een) premieovereenkomst zijn. Pensioenregelingen in de vorm van een uitkeringsovereenkomst zijn daarmee niet langer mogelijk. Dit is een breuk met de huidige praktijk waarin doorgaans een leeftijdsonafhankelijke pensioenuitkomst is overeengekomen. Voor ieder gewerkt jaar wordt een percentage van het salaris als pensioen opgebouwd waardoor op de pensioendatum een pensioenaanspraak tot uitkering komt die direct gerelateerd is aan het gedurende de loopbaan verdiende salaris. Deze pensioenaanspraak wordt evenredig gedurende de loopbaan opgebouwd. De pensioenaanspraak die in dit stelsel wordt opgebouwd is voor jongeren en ouderen gelijk.

De Wet toekomst pensioenen dwingt een ander pensioenstelsel af. Het overeenkomen van een leeftijdsonafhankelijke pensioenuitkomst (een uitkeringsovereenkomst) is niet langer mogelijk. In het nieuwe stelsel wordt de pensioenopbouw afhankelijk van de ingelegde premies. De ingelegde premies worden belegd en vormen een pensioenkapitaal dat op de pensioendatum wordt gebruikt om een pensioenuitkering te financieren. Die pensioenuitkering is daardoor niet langer direct gerelateerd aan het gedurende de loopbaan verdiende salaris, maar geheel afhankelijk van de hoogte van het aanwezige pensioenkapitaal. De ingelegde premie moet voor iedereen (jong en oud) gelijk zijn. De pensioenopbouw wordt daarmee leeftijdsafhankelijk: een jongere werknemer heeft een langere beleggingshorizon dan een oudere werknemer en kan met de ingelegde premie naar verwachting op de pensioendatum een hogere pensioenuitkering financieren dan een oudere werknemer. De pensioenopbouw vindt niet langer evenredig gedurende de loopbaan plaats. Het zwaartepunt van de pensioenopbouw komt aan het begin van de loopbaan te liggen: naarmate de werknemer ouder wordt, zal hij met de ingelegde premie steeds minder pensioen kunnen financieren.

Deze stelselwijziging betekent dat vrijwel alle pensioenregelingen in Nederland de komende jaren moeten worden gewijzigd. De uiterste datum voor wijziging is 1 januari 2028. Een opmerkelijk onderdeel van de stelselwijziging is dat deze stelselwijziging in beginsel ook geldt voor de in het verleden opgebouwde pensioenaanspraken bij pensioenfondsen. Deze opgebouwde pensioenaanspraken zullen door het pensioenfonds worden omgezet in een pensioenkapitaal volgens het nieuwe stelsel. Deze omzetting is geregeld in een geheel nieuw hoofdstuk 6b van de Pensioenwet en wordt in de praktijk ook wel aangeduid met de term 'invaren'.

De komende jaren zal het pensioenrecht in het teken staan van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. De verwachting is dat deze overgang gepaard zal gaan met nieuwe jurispruden-

tie op het gebied van het wijzigen van een pensioenovereenkomst en het wijzigen van opgebouwde aanspraken door het 'invaren'. Met name dat laatste aspect was voor de Raad voor de Rechtspraak aanleiding om te waarschuwen voor overbelasting van de rechterlijke macht. Die waarschuwing was voor de wetgever aanleiding om een klachten- en geschillenprocedure bij pensioenuitvoerders verplicht te stellen en daarnaast de oprichting van een onafhankelijke geschilleninstantie voor te schrijven. Of deze maatregelen afdoende zullen zijn, zal de praktijk moeten uitwijzen.

Door deze ingrijpende stelselwijzing is een aantal nieuwe regelingen toegevoegd aan de uitgave en is een aantal regelingen geschrapt in de inhoudsopgave. Uiteraard hebben de auteurs in hun commentaar rekening gehouden met al deze aanpassingen in de wetgeving. Voor de actuele stand van zaken is het raadzaam de online uitgave van T&C Pensioenrecht te bekijken.

Deze druk gaat uit van de stand van zaken per 1 juli 2023; een enkele ontwikkeling van daarna kon nog worden verwerkt.

Tekst & Commentaar Pensioenrecht is ook online beschikbaar. Deze online publicatie wordt tussentijds geactualiseerd.

Vragen en opmerkingen over deze uitgave kunt u richten aan:
TekstCommentaar@wolterskluwer.com.

Apeldoorn/Zutphen, september 2023

M. Dommerholt
J.R. Wirschell

VERKORTE INHOUDSOPGAVE

(* met commentaar)

(** niet opgenomen in deze druk, maar wel opgenomen in de online uitgave van T&C Pensioenrecht (Navigator en T&C WebApp))

Pensioenwet*	1
Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling*	515
Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen*	661
Uitvoeringsbesluit pensioenaspecten Sociaal Akkoord 2004*	711
Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000*	721
Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf 2000*	765
Wet verplichte beroepspensioenregeling*	797
Wet verevening pensioenrechten bij scheiding*	1063
Wet op de medische keuringen*	1113
Wet op het financieel toezicht (relevante artikelen)*	1131
Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft (relevante artikelen)*	1231
Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (art. 56 en art. 157)*	1303
Algemene wet gelijke behandeling (art. 5)*	1311
Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen (relevante artikelen)*	1315
Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij de arbeid*	1319
Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte*	1343
Burgerlijk Wetboek Boek 3 (art. 288)*	1359
Burgerlijk Wetboek Boek 7 (relevante artikelen)*	1361
Wet op de collectieve arbeidsovereenkomst (art. 14a)*	1371
Wet op de ondernemingsraden (art. 27 en art. 31f)*	1373
Faillissementswet (art. 22a en art. 40)*	1379
Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (art. 475c)*	1381
Werkloosheidswet (art. 64)*	1383
Algemene Ouderdomswet (relevante artikelen)*	1387
Algemene nabestaandenwet (relevante artikelen)*	1419
Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (relevante artikelen)*	1451
Wet op de loonbelasting 1964 (relevante artikelen)*	1493
Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965 (relevante artikelen)*	1525
Wet inkomstenbelasting 2001 (relevante artikelen)*	1533
Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001 (relevante artikelen)*	1617
Wet op de vennootschapsbelasting 1969 (art. 5 en art. 34e)*	1621
Uitvoeringsbesluit vennootschapsbelasting 1971 (art. 3)*	1629
Successiewet 1956 (art. 13a en art. 32)*	1631
Algemene wet inzake rijksbelastingen (art. 30i)*	1637
Invorderingswet 1990 (relevante artikelen)*	1643
Fiscale besluiten	1657
Besluit aanvullend (vrijwillig) pensioen voor leden Europees Parlement*	1659
Besluit vragen en antwoorden toepassing 30%-regeling (extraterritoriale werknemers)*	1663
Verzamelbesluit pensioenen*	1677
Besluit internationale aspecten van pensioenen en stamrechten*	1701
Staffelbesluit pensioenen*	1723

Bijlagen	1747
<i>Aanverwante wetgeving Pensioenwet</i>	1749
Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling	1751
Besluit experiment pensioenregeling voor zelfstandigen	1773
Invoerings- en aanpassingswet Pensioenwet	1779
Pensioen- en spaarfondsenwet (oud) (tot 1 januari 2007)**	
<i>Overige wetgeving</i>	1803
Wet privatisering ABP	1805
<i>Uitvoeringsregelingen Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000</i>	1821
Regeling vrijstellingen Wet Bpf 2000	1823
Regeling gemoedsbezwaarden Bpf 2000	1831
Regeling betreffende aanvragen op grond van de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000	1835
Beleidsregels Toetsingskader Wet Bpf 2000	1841
<i>Uitvoeringsregelingen Wet verplichte beroepspensioenregeling</i>	1857
Regeling verplichtstelling beroepspensioenregeling	1859
Toetsingskader Wet verplichte beroepspensioenregeling	1865
<i>Uitvoeringsregelingen Wet verevening pensioenrechten bij scheiding</i>	1877
Regeling vaststelling regels pensioenberekening bij scheiding voor 27 november 1981	1879
Regeling vaststelling regels pensioenberekening over deelnemingsjaren voor 1 mei 1995	1881
Regeling voor berekening in geval van waarde-overdracht	1885
Trefwoordenregister	1889

Pensioenwet

Wet van 7 december 2006 houdende regels betreffende pensioenen, Stb. 2006, 705, zoals laatstelijk gewijzigd op 3 juni 2023, Stb. 2023, 216 (i.w.tr. 01-07-2023)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz. Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is te komen tot een herziening en modernisering van de regelgeving voor pensioenen, teneinde deze ook voor de toekomst veilig te stellen; Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

HOOFDSTUK 1

Definities en toepassingsgebied

§ 1.1

Begripsbepalingen

Artikel 1

Definities

Voor de toepassing van deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- aanspraakgerechtigde: persoon die begunstigde is voor een nog niet ingegaan pensioen;
- accountant: een accountant als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek;
- afkoop: iedere handeling waardoor pensioenaanspraken en pensioenrechten hun pensioenbestemming verliezen, behoudens in geval van toepassing van de artikelen 55, vijfde lid, 134 of 220b, tweede lid, of van artikel 3A:85 van de Wet op het financieel toezicht;
- algemeen pensioenfonds: een pensioenfonds dat een of meerdere pensioenregelingen of beroepspensioenregelingen als bedoeld in artikel 1 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling uitvoert en daarvoor een afgescheiden vermogen aanhoudt per collectiviteitkring;
- arbeidsongeschiktheidspensioen: een geldelijke uitkering, die vastgesteld of variabel is, wegens arbeidsongeschiktheid van de werknemer of gewezen werknemer, waarop recht bestaat na afloop van de periode bedoeld in artikel 29, eerste lid, van de Ziektewet of, indien de werknemer of gewezen werknemer Ziektewetuitkering ontvangt, na afloop van de periode bedoeld in artikel 29, vijfde en tiende lid, van de Ziektewet;
- basispensioenregeling: de collectieve pensioenregeling of het deel van de pensioenregeling waaraan de werknemer op basis van de pensioenovereenkomst gehouden is om deel te nemen;
- bedrijfstakpensioenfonds: een pensioenfonds ten behoeve van een of meer bedrijfstakken of delen van een bedrijfstak;
- beëindiging van de deelneming: het beëindigen van de pensioenverwerving op basis van een pensioenovereenkomst anders dan door:
  - a. het overlijden van de deelnemer; of
  - b. het ingaan van het ouderdomspensioen;
- de vermogensbijschrijving die ervoor zorgt dat de, uit het opgebouwde pensioenvermogen te financieren, toekomstige pensioenuitkeringen en lopende pensioenuitkeringen nominaal stabiel blijven, dat wordt gefinancierd vanuit het totaal behaalde rendement en looptijdafhankelijk wordt toebedeeld aan de vermogens op basis van marktwaardering, waarbij toedelingsregels worden gehanteerd;

- bevoegde autoriteiten: nationale autoriteiten van andere lidstaten dan Nederland als bedoeld in artikel 6, onderdeel 8, van richtlijn 2016/2341/EU;
- bijdrage: iedere geldsom die wordt voldaan aan een pensioenuitvoerder in het kader van de uitvoering van pensioenovereenkomsten en uitvoeringsovereenkomsten;
- bijdragende onderneming: een onderneming of ander lichaam, ongeacht of deze een of meer natuurlijke personen of rechtspersonen die optreden als werkgever of zelfstandige, dan wel een combinatie daarvan, omvat of hieruit bestaat, en die een pensioenregeling aanbiedt of aan een pensioenfonds, premiepensioeninstelling of pensioeninstelling uit een andere lidstaat bijdragen betaalt;
- bijzonder partnerpensioen: de aanspraak op partnerpensioen die op grond van artikel 57, eerste, tweede of derde lid, verkregen wordt door de gewezen partner;
- buitenlandse instelling: een instelling met zetel buiten Nederland, niet zijnde een pensioeninstelling uit een andere lidstaat, een verzekeraar met een zetel buiten Nederland, een lidstaat van de Europese Unie of een instelling als bedoeld in artikel 70, tweede lid;
- collectief toedelingsmechanisme: wijze waarop financiële mee- en tegenvallers collectief worden verwerkt in variabele uitkeringen van flexibele premieovereenkomsten;
- collectiviteitkring: een of meerdere pensioenregelingen of beroepspensioenregelingen als bedoeld in artikel 1 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling waarvoor een algemeen pensioenfonds een afgescheiden vermogen aanhoudt;
- deelnemer: de werknemer of gewezen werknemer die op grond van een pensioenovereenkomst pensioenaanspraken verwerft jegens een pensioenuitvoerder;
- dekkingsgraad: de verhouding tussen het vermogen inzake de bij een pensioenfonds ondergebrachte pensioenregeling of pensioenregelingen en de technische voorzieningen van een pensioenfonds;
- dienstbetrekking: de rechtsbetrekking tussen werkgever en werknemer;
- directeur-groootaandeelhouder:
  - a. persoonlijk houder van aandelen welke ten minste een tiende deel van het geplaatste kapitaal van de vennootschap van de werkgever vertegenwoordigen en waaraan stemrecht in de algemene vergadering is verbonden;
  - b. indirect persoonlijk houder van aandelen welke ten minste een tiende deel van het geplaatste kapitaal van de vennootschap van de werkgever vertegenwoordigen en waaraan stemrecht in de algemene vergadering is verbonden; of
  - c. houder van certificaten van aandelen, uitgegeven door tussenkomst van een administratiekantoor waarvan hij voor ten minste een tiende deel in het bestuur vertegenwoordigd is, welke ten minste een tiende deel van het geplaatste kapitaal van de vennootschap vertegenwoordigen en aan welke aandelen stemrecht in de algemene vergadering is verbonden;
- elektronisch: door middel van een elektronische informatiedrager die de ontvanger in staat stelt de verstrekte informatie duurzaam te bewaren;
- flexibele premieovereenkomst: premieovereenkomst waarbij de premie individueel wordt belegd en waarbij het kapitaal voortvloeiend uit de premie vanaf de pensioendatum wordt aangewend voor financiering van een variabele uitkering of voor de aankoop van een vastgestelde uitkering;
- gedetacheerde werknemer: een werknemer die in een andere lidstaat wordt gedetacheerd om daar te werken en die krachtens titel II van verordening (EEG) nr. 1408/71 van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de socialezekerheidsregelingen op loontrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de gemeenschap verplaatsen (*PbEG* L 149), onderworpen blijft aan de wetgeving van de lidstaat van oorsprong;
- gepensioneerde: pensioengerechtigde voor wie het ouderdomspensioen is ingegaan;
- gewezen deelnemer: de werknemer of gewezen werknemer door wie op grond van een pensioenovereenkomst geen pensioen meer wordt verworven en die bij beëindiging van de deelneming een pensioenaanspraak heeft behouden jegens een pensioenuitvoerder;
- groep: een groep als bedoeld in artikel 24b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek;
- lidstaat: een lidstaat van de Europese Unie alsmede een staat, niet zijnde een lidstaat van de Europese Unie, die partij is bij de Overeenkomst betreffende Europese Economische Ruimte;

- nabestaandenpensioen: partnerpensioen of wezenpensioen;
- nettopensioen: ouderdompensioen of nabestaandenpensioen in de vorm van een nettopensioen als bedoeld in afdeling 5.3B van de Wet inkomstenbelasting 2001;
- ondernemingspensioenfonds: een pensioenfonds verbonden aan een onderneming of een groep;
- ondernemingsraad: de ondernemingsraad, bedoeld in de Wet op de ondernemingsraden;
- ontvangende pensioenuitvoerder: de pensioenuitvoerder aan wie in het kader van waardeoverdracht waarde wordt overgedragen;
- Onze Minister: Onze Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen;
- ouderdompensioen: een geldelijke uitkering, die vastgesteld of variabel is, voor de werknemer of de gewezen werknemer bij wijze van inkomensvoorziening bij ouderdom;
- overdrachtswaarde: de ten behoeve van de waardeoverdracht vastgestelde waarde van de over te dragen pensioenaanspraken of pensioenrechten;
- overdragende pensioenuitvoerder: de pensioenuitvoerder die in het kader van waardeoverdracht waarde overdraagt aan een andere pensioenuitvoerder;
- overrendement: het saldo van het totaal behaalde rendement op de beleggingen, de ontwikkeling van de levensverwachting en het sterfteresultaat en het toebedeelde beschermingsrendement op basis van de toedelingsregels;
- partner:
  - a. echtgenoot;
  - b. geregistreerd partner; of
  - c. partner in de zin van de pensioenovereenkomst zijnde de meerderjarige persoon die met de werknemer of de gewezen werknemer een gezamenlijke huishouding voert, tenzij het betreft een bloedverwant in de eerste graad, een bloedverwant in de tweede graad in de rechte lijn, een meerderjarig stiefkind of meerderjarig voormalig pleegkind;
- partnerpensioen: een geldelijke uitkering, die vastgesteld of variabel is, voor de partner of gewezen partner wegens het overlijden van de werknemer of gewezen werknemer;
- partnerrelatie: huwelijk, geregistreerd partnerschap of partnerrelatie in de zin van de pensioenovereenkomst;
- pensioen: ouderdompensioen, arbeidsongeschiktheidspensioen of nabestaandenpensioen, zoals tussen werkgever en werknemer overeengekomen;
- pensioenaanspraak: het recht op een nog niet ingegaan pensioen, uitgezonderd overeengekomen voorwaardelijke toeslagverlening;
- pensioenbewaarder: de pensioenbewaarder, bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht;
- pensioeneenheid: eenheid van deelname in een beleggingsportefeuille, waarbij de waarde fluctueert met de koersontwikkeling van deze portefeuille en eventueel met de ontwikkeling van de levensverwachting;
- pensioenfonds: een stichting die niet een premiepensioeninstelling is, waarin ten behoeve van ten minste twee deelnemers, gewezen deelnemers of hun nabestaanden gelden worden of werden bijeengebracht en worden beheerd ter uitvoering van ten minste een basispensioenregeling;
- pensioengerechtigde: persoon voor wie op grond van een pensioenovereenkomst het pensioen is ingegaan;
- pensioeninstelling uit een andere lidstaat: een op basis van kapitaaldekking gefinancierde instelling, ongeacht de rechtsvorm, die zetel heeft in een andere lidstaat dan Nederland en die onafhankelijk van enige bijdragende onderneming of bedrijfstak is opgericht met als doel het verstrekken van arbeidsgerelateerde pensioenuitkeringen op basis van een als volgt gesloten overeenkomst:
  - a. individueel of collectief tussen een of meerdere werkgevers en een of meerdere werknemers of hun respectievelijke vertegenwoordigers; of
  - b. individueel of collectief met zelfstandigen, en die hiermee rechtstreeks verband houdende werkzaamheden verricht;
- pensioenovereenkomst: hetgeen tussen een werkgever en een werknemer is overeengekomen betreffende pensioen;

- pensioenrecht: het recht op een ingegaan pensioen, uitgezonderd overeengekomen voorwaardelijke toeslagverlening;
- pensioenregeling:
  - a. een pensioenregeling op grond van een pensioenovereenkomst; of
  - b. indien de bijdragende onderneming zetel heeft in een andere lidstaat dan Nederland, een overeenkomst, een trustakte of voorschriften waarin is bepaald welke pensioenuitkeringen worden toegezegd en onder welke voorwaarden;
- pensioenreglement: de door de pensioenuitvoerder opgestelde regeling met betrekking tot de verhouding tussen pensioenuitvoerder en deelnemer, gewezen deelnemer, andere aanspraakgerechtigde of pensioengerechtigde;
- pensioenuitvoerder: een ondernemingspensioenfonds, een bedrijfstakpensioenfonds, een algemeen pensioenfonds, of een premiepensioeninstelling of verzekeraar die zetel heeft in Nederland;
- pensioenverplichtingen: verplichtingen van de pensioenuitvoerder uit hoofde van pensioen-aanspraken en pensioenrechten;
- premie: de in geld uitgedrukte periodiek vastgestelde structurele prestatie die verschuldigd is aan de pensioenuitvoerder en die bestemd is voor pensioen en de daaraan verbonden kosten;
- premie-uitkeringsovereenkomst: premieovereenkomst uitgevoerd door een verzekeraar of door een premiepensioeninstelling waarbij de premie individueel wordt belegd, waarbij de premie of het kapitaal voortvloeiend uit de premie in de laatste 15 jaar voor de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet, kan worden aangewend voor aankoop van een vastgestelde uitkering vanaf de pensioendatum en waarbij het resterend kapitaal vanaf de pensioendatum wordt aangewend voor financiering van een variabele uitkering of voor de aankoop van een vastgestelde uitkering;
- premieovereenkomst: een pensioenovereenkomst inzake een vastgestelde premie die uiterlijk op de pensioendatum wordt omgezet in een vastgestelde of variabele pensioenuitkering;
- premiepensioeninstelling: een premiepensioeninstelling die op grond van de Wet op het financieel toezicht in Nederland het bedrijf van premiepensioeninstelling mag uitoefenen;
- projectierendement: het ingerekende toekomstig rendement voor de vaststelling van variabele uitkeringen;
- richtlijn 2016/2341/EU: richtlijn 2016/2341/EU van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2016 betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBPV's) (*PbEU L 2016, 354*);
- risicodelingsreserve: een collectieve vermogensreserve waarmee in een flexibele premieovereenkomst financiële mee- of tegenvallers kunnen worden gedeeld;
- risicohouding: de vastgestelde mate waarin een groep deelnemers, gewezen deelnemers of pensioengerechtigden bereid is beleggingsrisico's te lopen met oog op hun doelstellingen en de mate waarin deze groep beleggingsrisico's kan dragen gegeven de kenmerken van deze groep;
- risicovrije rente: de door De Nederlandsche Bank N.V. gepubliceerde actuele rentetermijnstructuur;
- scheiding: echtscheiding, ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed, beëindiging van een geregistreerd partnerschap anders dan door dood, vermissing of omzetting van een geregistreerd partnerschap in een huwelijk of beëindiging van een partnerrelatie in de zin van de pensioenovereenkomst;
- schriftelijk: in schrifttekens op papier;
- solidaire premieovereenkomst: premieovereenkomst waarbij de premie collectief wordt belegd, de resultaten in ieder geval naar leeftijdscohorten worden toebedeeld en waarbij het voor pensioenuitkering bestemd vermogen gedurende de uitkeringsfase wordt aangewend voor financiering van een variabele uitkering;
- solidariteitsreserve: een collectieve vermogensreserve waarmee in een solidaire premieovereenkomst financiële mee- of tegenvallers kunnen worden gedeeld;
- toedelingskring: groep personen waarop een collectief toedelingsmechanisme wordt toegepast;

- toedelingsregels: de wijze waarop bij de solidaire premieovereenkomst financiële mee- of tegenvallers als gevolg van het collectief gevoerde beleggingsbeleid, de ontwikkeling van de levensverwachting en het sterfteresultaat via beschermingsrendementen en overrendementen in de voor pensioenuitkering bestemde vermogens of in de solidariteitsreserve worden verwerkt;
- toeslag: een verhoging van:
  - a. een pensioenrecht in de vorm van een vastgestelde uitkering; of
  - b. een pensioenaanspraak in de vorm van een aanspraak op een vastgestelde uitkering, mits die verhoging geen verband houdt met een verhoging van de pensioengrondslag, de toename van het in aanmerking te nemen aantal jaren of een wijziging van de pensioenovereenkomst;
- toezichthouder: de Stichting Autoriteit Financiële Markten of De Nederlandsche Bank N.V., ieder voor zover belast met de uitoefening van het toezicht bij of krachtens artikel 151;
- uitvoeringsovereenkomst: de overeenkomst tussen een werkgever en een pensioenuitvoerder over de uitvoering van een of meer pensioenovereenkomsten;
- uitvoeringsreglement:
  - a. de door een bedrijfstakpensioenfonds (*red.*: lees: bedrijfstakpensioenfonds) opgestelde regeling met betrekking tot de verhouding tussen pensioenuitvoerder en werkgever;
  - b. de door een pensioenuitvoerder opgestelde regeling inzake de uitvoering van de pensioenovereenkomsten met zijn werknemers;
  - c. de door een algemeen pensioenfonds opgestelde regeling inzake de uitvoering van een beëindigde pensioenregeling of beroepspensioenregeling als bedoeld in artikel 23a of artikel 4a, derde lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling;
- verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds: een bedrijfstakpensioenfonds waarin de deelneming verplicht is gesteld als bedoeld in artikel 2, eerste lid, van de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000, artikel 21, eerste lid, van de Wet privatisering ABP en artikel 113a, eerste lid, van de Wet op het notarisambt;
- verzekeraar: een verzekeraar die op grond van de Wet op het financieel toezicht in Nederland het bedrijf van levensverzekeraar of schadeverzekeraar mag uitoefenen;
- voorwaarden in verband met de partnerrelatie: huwelijkse voorwaarden, voorwaarden van een geregistreerd partnerschap of voorwaarden in verband met een partnerrelatie in de zin van de pensioenovereenkomst;
- vrijwillige pensioenregeling: het deel van de pensioenregeling waaraan de werknemer op basis van de pensioenovereenkomst de mogelijkheid heeft om deel te nemen;
- waardeoverdracht: iedere handeling waarbij de waarde van opgebouwde pensioenaanspraken of pensioenrechten wordt aangewend ten behoeve van:
  - 1° andere pensioenaanspraken of pensioenrechten bij dezelfde of een andere pensioenuitvoerder; of
  - 2° dezelfde pensioenaanspraken of pensioenrechten bij een andere pensioenuitvoerder;
- werkgever: degene die een werknemer krachtens arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht of publiekrechtelijke aanstelling arbeid laat verrichten;
- werkgeverspremie: het deel van de premie dat voor rekening komt van de werkgever;
- werknemer: degene die krachtens arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht of publiekrechtelijke aanstelling arbeid verricht voor een werkgever, met uitzondering van de directeursgrootaandeelhouder en de werknemer die onder de werkingsfeer (*red.*: lees: werkingsfeer) van een verplichtgestelde beroepspensioenregeling als bedoeld in de Wet verplichte beroepspensioenregeling valt;
- werknemerspremie: het deel van de premie dat voor rekening komt van de werknemer;
- wezenpensioen: een geldelijke uitkering, die vastgesteld of variabel is, voor een kind tot wie de overleden werknemer of gewezen werknemer als ouder in familierechtelijke betrekking stond of voor diens stief- of pleegkind, wegens het overlijden van de werknemer of gewezen werknemer;
- zetel: de plaats waar een rechtspersoon volgens zijn statuten of reglementen is gevestigd of, indien het een pensioenfonds of pensioeninstelling uit een andere lidstaat betreft, de plaats waar deze volgens zijn statuten of reglementen is gevestigd en zijn hoofdbestuur heeft of,

indien het een pensioeninstelling uit een andere lidstaat betreft die geen rechtspersoon is of een natuurlijke persoon betreft, de plaats waar die pensioeninstelling of persoon zijn hoofdbestuur heeft.

[03-06-2023, Stb. 216, i.w.tr. 01-07-2023/kamerstukken 36067]

[Definities]

1. Aanspraakgerechtigde. Hiermee wordt niet alleen de deelnemer aan de pensioenregeling aangeduid maar ook de persoon die begunstigde is voor het partnerpensioen of het wezenpensioen. De nabestaande heeft echter geen eigen aanspraak op het nog niet ingegaan pensioen. De deelnemer heeft hierop een aanspraak ten behoeve van zijn partner of kinderen. Uitsluitend in het geval er sprake is van een scheiding, verkrijgt de partner op grond van art. 57 een eigen aanspraak (MvT, *Kamerstukken II 2005/06, 30 413, nr. 3, p. 162*).

2. Accountant. Krachtens art. 2:393 lid 1 BW wordt onder accountant verstaan een registeraccountant, of een Accountant-Administratieconsulent ten aanzien van wie bij inschrijving in het accountantsregister (als genoemd in art. 36 lid 1 Wet op de Accountants- en Accountants-Administratieconsulenten) een aantekening is geplaatst dat hem het onderzoek van jaarrekeningen kan worden opgedragen.

3. Afkoop. a. Werkingsfeer. De term afkoop was in de PSW niet gedefinieerd. De huidige definitie geeft in essentie weer waar het bij een verbod tot afkoop van pensioen om gaat: de pensioenbestemming van pensioenaanspraken of pensioenrechten moet behouden blijven. Bij de beoordeling van de vraag of er sprake is van afkoop is niet relevant of tegenover het verloren laten gaan van de pensioenbestemming geldt of een andere prestatie staat. Ook verkapte uitruil door afstand van reeds opgebouwd pensioen in ruil voor extra loon valt onder de definitie van afkoop. Hetzelfde geldt wanneer wordt overeengekomen de pensioenovereenkomst aan te passen en de regeling te versoberen. Ook dan kan de reeds opgebouwde waarde niet worden verminderd. Bovendien maakt het niet uit aan wie een eventuele afkoopsom wordt uitgekeerd (aan de deelnemer, gewezen deelnemer, de (gewezen) partner of aan een derde). In alle gevallen is er sprake van afkoop volgens de definitie (MvT, *Kamerstukken II 2005/06, 30413, 3, p. 221/222*). Onder afkoop wordt expliciet niet verstaan een verlaging van pensioenaanspraken en pensioenrechten bij toepassing van art. 134 PW respectievelijk art. 129 Wet verplichte beroepspensioenregeling (korting pensioenaanspraken en pensioenrechten door pensioenfonds) en art. 3:160 Wft betreffende de toepassing van de noodregeling bij een verzekeraar (MvT, *Kamerstukken II 2013/14, 33972, 3, p. 45*).

b. Pensioenaanspraken en pensioenrechten. Onder een pensioenaanspraak wordt verstaan het recht op een nog niet ingegaan pensioen met uitzondering van een overeengekomen voorwaardelijke toeslagverlening. Een pensioenrecht wordt gedefinieerd als het recht op een ingegaan pensioen eveneens met uitzondering van een overeengekomen voorwaardelijke toeslagverlening.

c. Afstand van pensioen. Het is in strijd met het afkoopverbod om afstand te doen van reeds opgebouwde pensioenaanspraken. Ook hierbij maakt het niet uit of er in ruil voor het doen van afstand een tegenprestatie wordt geboden. Het afslaan van het aanbod om te komen tot een pensioenovereenkomst (afstand vooraf) is/blijft wel mogelijk. In het geval dat een werknemer ervoor kiest geen pensioenovereenkomst te sluiten ondanks een aanbod daartoe van de werkgever, is er geen sprake van afstand of afkoop. Er is nooit sprake geweest van pensioenopbouw (MvT, *Kamerstukken II 2005/06, 30413, 3, p. 222*).

d. Onverschuldigd betaalde premies. Er is geen sprake van afkoop in de zin van de definitie in de situatie waarin door de werkgever/werknemer ten onrechte pensioenpremies zijn betaald die vervolgens, zijnde onverschuldigd betaald, worden teruggevorderd (MvT, *Kamerstukken II 2005/06, 30413, 3, p. 222*).

e. Waardeoverdracht. Waardeoverdracht wordt niet langer beschouwd als een bijzondere, toegelaten, vorm van afkoop. De pensioenbestemming van de aanspraken blijft behouden. Daarvan is echter geen sprake indien een pensioenfonds verworven aanspraken en pensioenrechten vermindert op grond van art. 134 of wanneer voor een verzekeraar de noodregeling van toepassing is en de rechtbank de bewindvoerders machtigt om verzekeringsovereenkomsten te wijzigen. In die situaties gaat de pensioenbestemming weliswaar verloren maar dit heeft een bijzondere wettelijke grondslag (MvT, *Kamerstukken II 2005/06, 30413, 3, p. 222*).

f. Afkoop heel kleine pensioenen. Af-

koop is gedefinieerd als iedere handeling waardoor pensioenaanspraken en pensioenrechten hun pensioenbestemming verliezen. Onder andere in artikel 55 lid 6 van deze wet is geregeld dat heel kleine aanspraken op pensioen bij einde deelneming vervallen. Daarbij is geen sprake van afkoop in de gebruikelijke zin. Teneinde verval van heel kleine aanspraken op pensioen uit te zonderen van het begrip afkoop (en daarmee uit te zonderen van het verbod op afkoop), is bepaald dat ook geen sprake is van afkoop in geval van toepassing van artikel 55 lid 6 Pensioenwet (MvT *Kamerstukken II 2016/2017*, 34 765, nr. 3, p. 25).

4. Algemeen pensioenfonds. Het algemeen pensioenfonds is – naast het ondernemingspensioenfonds, het beroepspensioenfonds en het bedrijfstakpensioenfonds – het vierde type pensioenfonds in de zin van art. 1 PW. Kenmerkend voor een algemeen pensioenfonds is dat het fonds is toegerust op een financieel gescheiden uitvoering van meerdere pensioenregelingen en zijn doelgroep niet hoeft te beperken tot een bepaald domein van werkgevers en werknemers. Het algemeen pensioenfonds voert een of meerdere pensioenregelingen uit en houdt daarvoor per collectiviteitkring een gescheiden vermogen aan als bedoeld in art. 123 PW. De dienstverlening door een algemeen pensioenfonds staat uitsluitend open voor pensioenregelingen die thans zijn ondergebracht bij ondernemingspensioenfonds, niet-verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfonds en voor verplichte beroepspensioenregelingen en dus (vooralsnog) niet voor verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfonds (MvT, *Kamerstukken II 2014/15*, 34117, 3, p. 6-7).

5. Arbeidsongeschiktheidspensioen. a. Geldelijk vastgestelde of variabele uitkering. Een van de elementen die essentieel zijn om te kunnen spreken van pensioen is het geldelijk vastgesteld zijn van de uitkering. Er is slechts sprake van (arbeidsongeschiktheids)pensioen indien het pensioen een uitkering in geld is. Pensioen, en dus ook arbeidsongeschiktheidspensioen, moet een zekere mate van inkomenszekerheid bieden. Dat kan slechts indien het gaat om uitkeringen in geld waarvan de hoogte in ieder geval op de ingangsdatum voor de deelnemer is vastgesteld. Overeenkomsten die in de uitkeringsfase recht geven op een geldelijke uitkering gebaseerd op beleggingseenheden worden derhalve niet beschouwd als pensioenovereenkomsten (MvT, *Kamerstukken II 2005/06*, 30413, nr. 3, p. 11-14). Het arbeidsongeschiktheidspensioen kan zowel een vastgestelde als een variabele geldelijke uitkering betreffen (MvT, *Kamerstukken II 2021/22*, 36067, nr. 3, p. 354). **b. Onderscheid arbeidsongeschiktheidspensioen en verplichte loondoorbetaling.** Uitgangspunt bij pensioen is dat het altijd gaat om uitkeringen met een meer structureel karakter. Om die reden wordt het begrip arbeidsongeschiktheidspensioen onderscheiden van de wettelijk verplichte loondoorbetaling bij ziekte en de Ziektewetuitkering voor vrouwen met zwangerschapsverlof en uitzendkrachten en van aanvullingen hierop. In de periode van ziekte gaat het om uitkeringen die relatief gezien kort duren (2 jaar) en worden de specifieke waarborgen die gelden voor pensioen niet nodig geacht (MvT, *Kamerstukken II 2005/06*, 30 413, nr. 3, p. 16/17). **c. Uitkeringen gedurende eerste 2 jaar arbeidsongeschiktheid.** Op grond van art. 7:629 BW (voor werknemers met een arbeidsovereenkomst) en art. 76a Ziektewet (voor werknemers met een publiekrechtelijke aanstelling), geldt dat gedurende de eerste 2 jaar dat de werknemer wegens ziekte, zwangerschap of bevalling verhinderd is zijn arbeid te verrichten, de werkgever verplicht is (70% van) het loon door te betalen. Betalingen in deze periode, zowel de loondoorbetaling als eventuele aanvullingen daarop (al dan niet op basis van CAO-afspraken), vallen niet onder het begrip arbeidsongeschiktheidspensioen in de zin van de Pensioenwet. Hetzelfde geldt ten aanzien van werknemers waarbij geen loondoorbetalingsverplichting bij ziekte geldt, maar die een Ziektewetuitkering ontvangen. In de periode van 2 jaar dat er recht bestaat op een Ziektewetuitkering, is er geen sprake van arbeidsongeschiktheidspensioen in de zin van de Pensioenwet (MvT, *Kamerstukken II 2005/06*, 30 413, nr. 3, p. 162). **d. Uitkeringen na 2 jaar arbeidsongeschiktheid.** Het wettelijke arbeidsongeschiktheidspensioen, de uitkering op grond van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (Wet WIA), valt evenmin onder de definitie van arbeidsongeschiktheidspensioen en mag niet door pensioenfonds worden verzekerd of uitgevoerd. De aanspraak daarop wordt immers niet ontleend aan een pensioenovereenkomst maar aan de wet (MvT, *Kamerstukken II 2005/06*, 30 413, nr. 3, p. 16/17 en p. 162). Echter in de periode waarin geen sprake meer is van een loondoorbetalingsverplichting van de werkgever en de werknemer een WIA-uitkering ontvangt, kan er sprake zijn van een aanvulling op de WIA door de werkgever. Voor zover die aanvulling betrekking heeft op de werkloosheidscomponent in de WIA-uitkering

is die aanvulling niet aan te merken als arbeidsongeschiktheidspensioen, en kan die dus ook niet door een pensioenuitvoerder worden verstrekt. Pensioenuitvoerders mogen, naast ouderdoms- en nabestaandenpensioen alleen arbeidsongeschiktheidspensioen uitvoeren. Het deel van de aanvulling op de WIA-uitkering dat wel betrekking heeft op de arbeidsongeschiktheidscomponent in de WIA-uitkering wordt daarentegen wel aangemerkt als arbeidsongeschiktheidspensioen (MvT, *Kamerstukken II 2005/06*, 30 413, nr. 3, p. 162).

6. Basispensioenregeling. a. Begrip. Een basispensioenregeling is een regeling waaraan iedere werknemer die aan de opnamevereisten voldoet in beginsel automatisch deelneemt. Deze basispensioenregeling maakt onderdeel uit van de arbeidsovereenkomst. Het sluiten van de arbeidsovereenkomst leidt ertoe dat er een pensioenovereenkomst wordt gesloten conform de basispensioenregeling. Ook een systeem waarbij de deelnemer de premie verplicht beschikbaar gesteld krijgt, maar vervolgens zelf de aanwending mag bepalen, is een basispensioenregeling in de zin van de Pensioenwet. Ten aanzien van pensioenproducten die door pensioenfondsen worden aangeboden moet sprake zijn van enige solidariteit tussen de deelnemers. Een pensioenfonds mag daarom niet uitsluitend een vrijwillige regeling aanbieden, er moet sprake zijn van een basispensioenregeling (MvT, *Kamerstukken II 2005/06*, 30 413, nr. 3, p. 162/163). **Pensioenregeling.** Het begrip pensioenregeling is in de Pensioenwet apart gedefinieerd. **b. Collectieve pensioenregeling.** In het geval een werkgever met zijn werknemers allemaal inhoudelijk verschillende pensioenovereenkomsten sluit, is er geen sprake van een basispensioenregeling. Het gemeenschappelijke kader ontbreekt dan vandaar dat in de definitie de term 'collectieve' is opgenomen (MvT, *Kamerstukken II 2005/06*, 30 413, nr. 3, p. 163). **c. Deel van de pensioenregeling.** Een pensioenovereenkomst kan een basispensioenregeling en een vrijwillige pensioenregeling behelzen, maar ook uitsluitend bestaan uit een basispensioenregeling. Om die reden wordt in de definitie tevens gesproken over 'het deel van de pensioenregeling' (MvT, *Kamerstukken II 2005/06*, 30 413, nr. 3, p. 163).

7. Bedrijfstakpensioenfonds. Bedrijfstak. Het begrip bedrijfstak is, evenals in de PSW, niet gedefinieerd. Aangenomen moet worden dat een van de belangrijkste voorwaarden voor het bestaan van een bedrijfstak is, dat er sprake is van ondernemingen die gelijkgerichte activiteiten verrichten. Op grond van art. 106 lid 2 moeten de statuten van een bedrijfstakpensioenfonds een omschrijving omvatten van de bedrijfsactiviteiten van de bedrijfstak. Een bedrijfstakpensioenfonds kan meer dan een bedrijfstak omvatten of beperkt zijn tot een deel van een bedrijfstak (MvT, *Kamerstukken II 2005/06*, 30 413, nr. 3, p. 163). **Belang definiëring bedrijfstakpensioenfonds.** Het verschil in toepasselijke regelgeving op ondernemingspensioenfondsen en bedrijfstakpensioenfondsen maakt definiëring van het begrip bedrijfstakpensioenfonds noodzakelijk. De verschillen in regelgeving hebben betrekking op de samenstelling van het bestuur, de deelnemersraad, de mogelijkheid van belegging in de eigen onderneming en de mogelijkheid om zelfstandigen in het fonds te laten deelnemen. Uitsluitend een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds heeft de mogelijkheid om naast werknemers ook zelfstandigen die nooit werknemer zijn geweest of dga's als deelnemer op te nemen in de pensioenregeling (zie art. 3 lid 2). Bij ondernemingspensioenfondsen en door verzekeraars uitgevoerde regelingen kan een zelfstandige slechts worden opgenomen wanneer er sprake is van voortzetting van het deelnemerschap. Hiervan is sprake in het geval de betrokkene als werknemer was opgenomen in de regeling en hij vervolgens zelfstandige wordt (MvT, *Kamerstukken II 2005/06*, 30 413, nr. 3, p. 163).

8. Beëindiging van de deelneming. Beëindiging van de deelneming ziet op de situatie dat een werknemer in verband met het beëindigen van het dienstverband niet langer pensioen verwerft op basis van de pensioenovereenkomst. Om het verschil in terminologie tussen PSW en Regelen verzekeringsovereenkomsten PSW (te weten: beëindiging van de deelneming respectievelijk beëindiging van de verbondenheid aan de onderneming) op te heffen, wordt in de Pensioenwet aangesloten bij het beëindigen van de arbeidsverhouding en daarmee van de verbondenheid aan de onderneming. In het geval een werkgever een andere pensioenuitvoerder kiest, maar de relatie met de werknemer en de pensioenovereenkomst in stand blijft, is er geen sprake van beëindiging van de deelneming in de zin van de Pensioenwet (MvT, *Kamerstukken II 2005/06*, 30413, 3, p. 163/164).

9. Beschermingsrendement. Het beschermingsrendement is een onderdeel van de solidaire premieovereenkomst. Het is omschreven als de vermogensbijschrijving die ervoor zorgt dat de, uit het opgebouwde pensioenvermogen te financieren, toekomstige pensioenuitkeringen en lopende pensioenuitkeringen nominaal stabiel blijven, dat wordt gefinancierd vanuit het totaal behaalde rendement en looptijdafhankelijk toebedeeld aan de vermogens op basis van marktwaardering, waarbij toedelingsregels worden gehanteerd. Onder nominaal stabiel wordt verstaan stabiel in euro's, dus zonder rekening te houden met prijsinflatie (MvT, *Kamerstukken II 2021/22*, 36067, nr. 3, p. 357).

10. Bevoegde autoriteiten. De definitie is gebaseerd op art. 32d onderdeel f PSW welk artikel lid is ontleend aan art. 6 sub g van richtlijn 2003/41/EG (Wet van 19 januari 2006, houdende wijziging van de Pensioen- en spaarfondswet en enige andere wetten in verband met de implementatie van richtlijn nr. 2003/41/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 3 juni 2003 betreffende werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (*PbEG L 235/10*, *Stb.* 2006, 51)). '**In richtlijn vastgelegde taken**'. In art. 14 Richtlijn 2003/41/EG is bepaald welke interventiebevoegdheden en taken de bevoegde autoriteiten moeten hebben. Zo moeten deze autoriteiten de bevoegdheid hebben om jegens pensioeninstellingen en hun bestuurders alle maatregelen te treffen die geschikt en noodzakelijk zijn om eventuele onregelmatigheden die de belangen van de deelnemers en de pensioengerechtigden kunnen schaden te voorkomen of ongedaan te maken (MvT, *Kamerstukken II 2004/05*, 30104, 3, p. 10). **Bevoegde autoriteiten in de Pensioenwet.** Het begrip 'bevoegde autoriteiten' wordt gebruikt in de bepalingen in de Pensioenwet die betrekking hebben op vergunningverlening aan en toezicht op grensoverschrijdende activiteiten van in Nederland zetel hebbende pensioenfondsen (art. 192-202).

11. Bijdrage. In de Pensioenwet wordt zowel het begrip premie als het begrip bijdrage gehanteerd. Het verschil tussen beide begrippen is dat de premie alleen betrekking heeft op periodieke vastgestelde bedragen. Een bijdrage heeft een ruimere strekking en ook betrekking op incidentele betalingen aan de pensioenuitvoerder (MvT, *Kamerstukken II 2005/06*, 30413, 3, p. 164). **Pensioenovereenkomst, pensioenuitvoerder en uitvoeringsovereenkomst.** De begrippen 'pensioenovereenkomst', 'pensioenuitvoerder' en 'uitvoeringsovereenkomst' zijn apart gedefinieerd in de Pensioenwet.

12. Bijdragende onderneming. Deze definitie is gebaseerd op art. 1 onderdeel m PSW, welk artikel lid is ontleend aan art. 6 sub c Richtlijn 2003/41/EG (Wet van 19 januari 2006, houdende wijziging van de Pensioen- en spaarfondswet en enige andere wetten in verband met de implementatie van richtlijn nr. 2003/41/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 3 juni 2003 betreffende werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (*PbEG L 235/10*, *Stb.* 2006, 51)). Het begrip 'bijdragende onderneming' wordt gebruikt in de bepalingen in de Pensioenwet die betrekking hebben op vergunningverlening aan en toezicht op grensoverschrijdende activiteiten van in Nederland zetel hebbende pensioenfondsen (art. 192-202). **Pensioenfonds en pensioeninstelling uit andere lidstaat.** De begrippen pensioenfonds en pensioeninstelling uit een andere lidstaat zijn apart gedefinieerd in de Pensioenwet. **Beroepspensioenfonds.** Het begrip beroepspensioenfonds is niet apart gedefinieerd in de Pensioenwet. Hieronder wordt verstaan een voor een bepaalde beroepsgroep werkend fonds, als bedoeld in art. 1 PW, ter uitvoering van een beroepspensioenregeling (art. 1 Wet verplichte beroepspensioenregeling). Een beroepspensioenfonds is geen pensioenfonds of pensioenuitvoerder in de zin van de Pensioenwet (MvT, *Kamerstukken II 2005/06*, 30413, 3, p. 172). De regels voor beroepspensioenfondsen zijn opgenomen in de Wet verplichte beroepspensioenregeling (*Stb.* 2006, 768). **Premiepensioeninstelling.** Het begrip premiepensioeninstelling is apart gedefinieerd in de Pensioenwet. Hieronder wordt verstaan de instelling die op grond van de Wft het bedrijf van premiepensioeninstelling mag uitoefenen (MvT, *Kamerstukken II 2008/09*, 31891, 3, p. 46).

13. Bijzonder partnerpensioen. Het betreft hier de aanspraak op partnerpensioen dat een gewezen partner krachtens art. 57 verkrijgt na beëindiging van de partnerrelatie door scheiding. Onder scheiding wordt in dit verband verstaan echtscheiding, ontbinding na scheiding van tafel en bed, beëindiging van een geregistreerd partnerschap anders dan door dood of vermissing of beëindiging van een partnerrelatie in de zin van de pensioenovereenkomst. Wanneer op grond van een pensioen-

overeenkomst een aanspraak bestaat op partnerpensioen voor een partner met wie ongehuwd wordt samengewoond, dan verkrijgt deze partner bij beëindiging van die relatie ook aanspraak op een bijzonder partnerpensioen op dezelfde voorwaarden als de echtgenoot of de geregistreerde partner (MvT, *Kamerstukken II 2005/06*, 30413, 3, p. 212). **Partnerpensioen.** Het begrip 'partnerpensioen' is in de Pensioenwet apart gedefinieerd.

14. Buitenlandse instelling. Art. 71-84 hebben uitsluitend betrekking op waardeoverdrachten van en naar pensioenuitvoerders, zijnde pensioeninstellingen met een zetel in Nederland die Nederlandse pensioenregelingen uitvoeren. Bij waardeoverdrachten naar een buitenlandse pensioeninstelling moet onderscheid worden gemaakt tussen pensioeninstellingen en verzekeraars uit andere lidstaten, één van de Europese Gemeenschappen en door de minister aangewezen instellingen enerzijds en overige buitenlandse instellingen anderzijds. Bij waardeoverdracht naar overige buitenlandse instellingen geldt krachtens art. 87 geen recht op waardeoverdracht maar een bevoegdheid (MvT, *Kamerstukken II 2005/06*, 30413, 3, p. 238). **Zetel.** De plaats waar een rechtspersoon krachtens zijn statuten en reglementen is gevestigd. **Instelling als bedoeld in art. 70 lid 2.** Dit zijn de instellingen die door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid kunnen worden aangewezen en jegens wie een pensioenuitvoerder een plicht tot waardeoverdracht heeft.

15. Collectief toedelingsmechanisme. De Wet verbeterde premieregeling biedt deelnemers aan een premieovereenkomst of een kapitaalovereenkomst de keuzemogelijkheid van een variabel, risicodragend pensioen. Indien een deelnemer hiervoor kiest, dan varieert zijn pensioen na de pensioendatum mee met het beleggingsrisico, de ontwikkeling van de levensverwachting en het gerealiseerde resultaat op sterfte. De deelnemer krijgt daarmee de mogelijkheid een eigen afweging te maken tussen zekerheid en risico. De toedeling van het risico ten aanzien van de levensverwachting en voor het beleggingsrisico kan individueel dan wel collectief plaatsvinden. De toedeling van de risicofactor sterfte vindt altijd op basis van collectieve toedeling plaats omdat individuele toedeling niet mogelijk is bij deze risicofactor. Bij een individuele toerekening draagt iedere deelnemer zijn of haar eigen risico. Bij collectieve toedeling van deze risico's wordt tevoren een toedelingskring gedefinieerd en wordt de benodigde relatieve aanpassing aan de uitkeringshoogte niet op het niveau van de deelnemer maar op geaggregeerd niveau (voor de gehele toedelingskring) bepaald. Daarbij kunnen eventueel voor de verschillende risicofactoren verschillende toedelingskringen worden vastgesteld. Het collectief toetredingsmechanisme wordt 'gesloten' vormgegeven. Dat wil zeggen dat aan het einde van elke periode (uiterlijk op jaarbasis) de opgetreden risico's volledig worden verrekend met de deelnemers die op dat moment deel uitmaken van de toedelingskring. Het kan daardoor nooit het geval zijn dat huidige risico's worden afgewenteld op toekomstige deelnemers of toekomstige pensioenopbouw (MvT, *Kamerstukken II 2015/16*, 34344, 3, p. 1, 2 en 13). Met de invoering van de Wet toekomst pensioenen zijn aan deze definitie de woorden 'van flexibele premieovereenkomsten' toegevoegd. Bij variabele uitkeringen die voortvloeien uit een solidaire premieovereenkomst worden de mee- en tegenvallers op een andere manier verwerkt door toedelingsregels die worden toegepast op zowel de opbouwfase als de uitkeringsfase. Bij variabele uitkeringen die voortvloeien uit de premieovereenkomst worden de mee- en tegenvallers verwerkt door individuele toedeling of verzekering (MvT, *Kamerstukken II 2021/22*, 36067, nr. 3, p. 354).

16. Deelnemer. a. Onderscheid deelnemer/nabestaande. In de PSW werd onder deelnemer verstaan een ieder ten bate van wie gelden in een pensioenfonds worden bijeengebracht. Dat kan ook een nabestaande zijn. De term deelnemer moet echter uitsluitend worden gehanteerd voor degene die uit hoofde van zijn dienstbetrekking in een pensioenregeling wordt opgenomen. Daarom is in deze definitie het begrip deelnemer gekoppeld aan het begrip werknemer en gewezen werknemer (MvT, *Kamerstukken II 2005/06*, 30413, 3, p. 164). **Pensioenaanspraak, pensioenovereenkomst, pensioenuitvoerder en werknemer.** De begrippen 'pensioenaanspraak', 'pensioenovereenkomst', 'pensioenuitvoerder' en 'werknemer', zijn in de Pensioenwet apart gedefinieerd. **b. Verwerven van pensioen.** In de definitie van het begrip 'deelnemer' is de term 'verwerven' opgenomen in plaats van de term 'opbouwen'. Dit om reden dat in de praktijk het begrip 'opbouw' vrijwel uitsluitend wordt gebruikt wanneer er sprake is van een pensioen op basis van kapitaaldekking. Dat zou betekenen dat ingeval een pensioenregeling niet voorziet in ouderdomspensioen, maar alleen in een nabestaanden- en/